

СТАТИСТИЧЕСКИ АНАЛИЗ НА ДОСТЪПА ДО ИНТЕРНЕТ НА ПРЕДПРИЯТИЯТА В БЪЛГАРИЯ

Успешното развитие на бизнеса днес изисква познаване и бързо внедряване на най-новите материали, технологии и знания, лесна и навременна комуникация с клиенти и партньори, разширяване и обогатяване на формите на търговски връзки. Водещо място в иновациите заемат ИКТ. Поддържането им на високо ниво и непрекъснатото им актуализиране е свързано в голяма степен с използването на възможностите на глобалните мрежи. Това предопределя необходимостта от изследване на **разпространението и проникването в дейността на предприятията на свързаността към Интернет**. То е модул от наблюдението «Използване на ИКТ и е-търговия в предприятията», което се провежда от Националния статистически институт от 2004 г. съгласно единна методология на Евростат.

Изследването е извадково. В генералната съвкупност са включени всички икономически активни нефинансови предприятия в страната с 10 и повече заети лица. Информацията за използване на ИКТ в предприятията в България се набира чрез анкетна карта онлайн или чрез лично интервю. Формират се няколко модула. Една част от тях участват във всички проучвания, като разликите са в броя на включените въпроси и детайлизирането на проблема чрез тях. Друга част от модулите се променят, в зависимост от специфичните цели за конкретната година или технологичните промени и нововъведения в ИКТ, с които е необходимо да се разшири предметът на изследването.

За анализ на разпространението и проникването в дейността на нефинансовите предприятия на свързаността към Интернет е използван показателят «Предприятия с достъп до Интернет». Като абсолютна величина той представя броя на предприятията с 10 и повече заети лица, които имат достъп до интернет – общо и според големината на предприятието, като относителна – дела на предприятията с достъп до интернет от генералната съвкупност на предприятията с 10 и повече заети лица.

Извършен е описателен статистически анализ на динамиката на относителния дял на предприятията с достъп до Интернет за периода 2006 – 2016 г. Особеност на изследвания показател е наличието на «праг на насищане» – 100%. Установени са следните **закономерности**:

- Най-високи равнища на достъп до Интернет се наблюдават за предприятията с 250 и повече заети лица с относителни дялове над 93% и средно значение за целия период 97,8%. Близко до това равнище са относителните дялове на средните предприятия с достъп до Интернет (50-249 заети лица). В началото на изследвания период относителният дял на малките предприятия (10-49 заети лица) с достъп до Интернет е 57-58%, много под прага на насищане, бавно нараства и едва през последните години приближава 90%. Установените различия са логично следствие на готовността и възможностите на предприятията за инвестиции и иновации, включително за достъп до Интернет. По този показател **общо за всички**

предприятия в България е все още под средното равнище за ЕС, което след 2014 г. е вече над 97%.

- Налице са **тенденции към нарастване на относителния дял на предприятията с 10 и повече заети лица с достъп до Интернет** – както общо, така и по групи предприятия. В динамичния ред за предприятията с 250 и повече заети лица се наблюдава устойчивост на относителния дял на тези, които имат достъп до Интернет. Откриват се сходни черти в динамиката на относителните дялове общо за всички предприятия и на малките предприятия (от 10 до 49 заети лица). Обяснение за този факт е определящото положение на посочената група предприятия в структурата на изучаваната съвкупност – над 80% от предприятията са с 10 и повече заети лица.

- В рамките на изследвания период биха могли да се обособят **два подпериода** с граница 2008 г., тъй като от 2004 г. до 2008 г. нарастването на относителните дялове е по-бързо, отколкото след 2008 г. По-бавното нарастване на относителните дялове през втория период може да се обясни с приближаването на прага на насищане – колкото равнището е по-близо до него, толкова скоростта на нарастване на значенията на показателя намалява.

- Средните темпове на растеж на разглежданите динамични редове са над 100% и показват **прираст на показателя**. Най-динамично се променя относителният дял на предприятията с достъп до Интернет в групата с 10-49 заети лица, а най-плавно се увеличава относителният дял при предприятията с 250 и повече заети лица.

- Налице е **тенденция към нарастване на относителния дял на предприятията с фиксирана широколентова и с мобилна връзка**. Навлизането на фиксираната широколентова връзка в предприятията нараства с по-малки колебания и сравнително „плавно» общо за всички предприятия и за групата на малките предприятия. За средните и големите предприятия се наблюдава скок през 2006 г. и равномерно развитие след 2007 г. около едно средно значение. Навлизането на мобилната връзка става по-бързо, отколкото фиксираната широколентова връзка.

- Най-чувствителен на **външните въздействия** е относителният дял на големите предприятия с достъп до Интернет през периода 2008 – 2016 г., а най-слабо външните фактори влияят върху относителния дял на средните предприятия с достъп до Интернет от 2004 г. до 2008 г. (заклучението е на базата на значенията на коефициентите на вариацията около стационарните части на изследваните динамични редове).